

Asia

OSA; Sisäministereiden epävirallinen videokokous 28.4.2020

Kokous

Sisäministereiden epävirallinen videokokous 28.04.2020

Sisäministerit keskustelivat EU:n ja jäsenmaiden toimista pandemiaan vastaamiseksi. Muutamissa maissa rajoituksia on alettu asteittain purkaa, mutta monet katsoivat, että erityisesti matkustusrajoitusten purkamisen aika ei ole vielä. Toimien koordinoitua pidettiin tärkeänä ja rajoitusten asteittaisen purkamisen pitää perustua ensisijaisesti tautitilanteeseen. Useat maat ovat joko kehittämässä tai jo ottaneet käyttöön tartuntaketjujen jäljittämiseen tarkoitettua mobiilisovelluksen. Rikollisuudessa on havaittu vähäistä kasvua ja siirtymää verkkoon. Maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa nousivat esiin erityisesti Dublin-siirrot ja niitä koskevan lainsäädännön soveltaminen nykyisessä poikkeustilanteessa. Komissio piti kiinni kannastaan, että nykyisistä säännöksistä ei voida poiketa force majeure –tilanteessa, mutta katsoi, että asia on syytä huomioida uudessa lainsäädännössä.

Lisäksi ministerit saivat kokouksessa tietoa muuttoliikentilanteesta kaikilla keskeisillä reiteillä. Komissaari Johansson kertoi maahanmuutto- ja turvapaikkapaktin valmistelun olevan loppusuoralla.

1. COVID-19: tilannekuva ja tulevat toimet sisäasioiden sektorilla

Sisäministerit keskustelivat EU:n ja jäsenvaltioiden tähänastisista toimista pandemiaan vastaamiseksi. Lisäksi käytiin keskustelua rajoitusten asteittaisesta purkamisesta.

Komissaari Johansson nosti esiin komission antamat ohjeistukset ja totesi jäsenmaiden noudattaneen niitä hyvin. Myös komission järjestämät tekniset kokoukset ovat auttaneet jäsenmaita niiden toimien koordinoimisessa. Rajoitusten poistamisen pitää perustua tautitilanteeseen. Kriisin aikana on syntynyt uusia rikollisuuden malleja ja erityisesti kyberrikollisuus on lisääntynyt. Komissio valmistelee uutta turvallisuusunionistrategiaa, joka julkaistaan todennäköisesti ennen kesää. Dublin-siirtojen osalta komissaari viittasi useiden jäsenmaiden esiin nostamaan force majeure -periaatteeseen. Komissio piti kiinni ohjeistuksensa kannasta, että nykyisistä säännöksistä ei voida poiketa force majeure -tilanteessa. Komissio katsoo kuitenkin, että force majeure –periaatteen soveltaminen nykyisenkaltaisessa tilanteessa on syytä ottaa huomioon uudessa lainsäädännössä ja lisätä joustavuutta tältä osin.

Käydyssä keskustelussa jäsenvaltiot kertoivat omista pandemiatoimistaan. Muutamat maat kertoivat, että rajoituksia on alettu asteittain purkaa, mutta monet katsoivat kuitenkin, että erityisesti matkustusrajoitusten purkamisen aika ei ole vielä. Rajoitukset tulee purkaa asteittain ja erityisesti

naapurimaiden kanssa koordinoiden. Rajoitusten purkamisen tulee perustua ensisijaisesti tautitilanteeseen. Useat maat ovat joko kehittämässä tai jo ottaneet käyttöön tartuntaketjujen jäljittämiseen tarkoitetun mobiilisovelluksen. Rikollisuudessa on havaittu vähäistä kasvua ja siirtymää verkkoon. Heikkolaatuisten ja väärennetyjen tuotteiden myynti on kasvanut, samoin disinformaation ja valeutusten määrä. Myös kotiväkivallan kerrottiin lisääntyneen joissakin maissa. Maahanmuutto- ja turvapaikka-asioissa nousivat esiin erityisesti Dublin-siirrot ja niitä koskevan lainsäädännön soveltaminen nykyisessä poikkeustilanteessa. Monet jäsenvaltiot katsoivat, että Dublin-siirtojen määrääikoja koskevista säännöistä tulisi voida poiketa force majeure -tilanteen vuoksi.

Suomi totesi tautitilanteen olevan suhteellisen hyvä, uusia tautitapauksia on hallittava määrä. Terveysturvallisuus on kuormittunut, mutta pystyy toimimaan, joten strategia on onnistunut. Hallitus keskustelee tällä viikolla rajoitusten jatkosta. Asteittainen eteneminen rajavalvontatoimien poistamisessa on hyvä tapa edetä ja toimet on tärkeää koordinoita naapurimaiden, erityisesti Viron ja Ruotsin kanssa. Rajoituksia voidaan poistaa, kun tautitilanne on riittävän hyvä. On kuitenkin voitava tarvittaessa asettaa rajoituksia uudelleen. Suomelle saattaa tulla pula kausityöntekijöistä kolmansien maiden asettamista rajoituksista johtuen. Suomi piti EU-tason koordinaatiota turvapaikka- ja maahanmuuttoasioissa tärkeänä ja totesi komission antaman ohjeistuksen vastaavan Suomessa toteutettuja toimia. Suomi nosti useiden muiden tavoin esiin Dublin-siirrot ja piti tärkeänä, että on selkeä, yhtenäinen menettely, kun siirrot jälleen käynnistyvät. Suomi kertoi aikeistaan siirtää ilman huoltajaa olevia alaikäisiä Kreikasta toukokuussa ja kiitteli komission koordinaatiroolia sisäisissä siirroissa. On tärkeää pyrkiä luomaan koordinoitu lähestymistapa mobiiliteknologioiden käyttöön. Tämä on tärkeää myös sisämarkkinoiden toiminnan ja rajavalvonnan asteittaisen poistamisen näkökulmasta, samalla turvaten riittävä liikkumavara kansallisille ratkaisuille. Suomi kehittää parhaillaan omaa jäljityssovellustaan. Suomi korostaa jäsenvaltioiden ja Europolin toimia tietojenvaihdon ja raportoinnin tehostamiseksi. Lainvalvontaviranomaiset tarvitsevat kaikki olennaiset tiedot rikosten selvittämiseksi, estämiseksi ja tutkimiseksi. Suomessa on havaittu vähäistä kasvua kotiväkivaltatapauksissa ja häiriökäyttäytymisessä. Lisäksi on havaittu siirtymää kyberrikosten, kuten petosten suuntaan ihmisten viettäessä enemmän aikaa netissä. Väärennetyjen ja heikkolaatuisten tavaroiden tarjonta on kasvanut, kun markkinoiden häiriöistä on pyritty hyötymään. Europolin ja lainvalvontaviranomaisten aktiivinen rooli yleisön informoinnissa on arvokasta ja on suuri tarve faktaperusteiselle tiedolle koskien kyberrikollisuutta, väärennyksiä ja heikkolaatuista henkilösuojaimia. Disinformaation määrä on ollut merkittävä ja tilannetta tullee arvioimaan tarkasti.

2. Muuttoliikkeen tilannekuva

Ministerit saivat kokouksessa tietoa ajankohtaisesta muuttoliiketilanteesta kaikilla kolmella Välimeren reitillä. Tulijamäärät ovat tällä hetkellä melko vähäisiä, mutta painetta on kaikilla reiteillä ja tilanteet voivat muuttua nopeasti. Pandemia on vaikeuttanut sekä sisäisiä siirtoja että uudelleensijoittamista. Myöskään palautuksia ei voida tällä hetkellä tehdä.

Komissaari Johansson totesi maahanmuutto- ja turvapaikkapaktin valmistelun olevan loppusuoralla ja tarkoituksena on tuoda pakti jäsenmaille mahdollisimman pian. Komission työohjelmaa uudistetaan parhaillaan.

Suomen edustajat

Sisäministeri Ohisalo ja SM:n ja EUE:n virkamiehiä

Asiakirjat

Puheenjohtajan keskusteluasiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	maahanmuutto, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, rikollisuus, sisäraja, turvapaikanhakijat, ulkorajat, rajavartiolaitos
Hoitaa	OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, PLM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV
